

Fryderyk Chopin

Scherza

Towarzystwo im. Fryderyka Chopina
Polskie Wydawnictwo Muzyczne

Scherzo h-moll op. 20

s. 9

Presto con fuoco $\text{♩} = 120$

1

ff *fz p* *fz* *fz*

Scherzo b-moll op. 31

s. 29

Presto

2

sotto voce *ff*

Scherzo cis-moll op. 39

s. 54

Presto con fuoco

3

p

Scherzo E-dur op. 54

s. 71

Presto

4

p *ten.* *fz*

Scherzo

A Monsieur T. Albrecht

op. 20

Presto con fuoco $\text{♩} = 120$

1

8

ff

fz

fz p

Red

10

fz

fz

cresc.

15

fz

fz

fz

21

fz

cresc.

f

26

fz

31

2 2 1 4 1 4 1 4

fz

36

5 1 1 2 1 > 3 3 3

cresc.

fz

41

fz *ff* *ritenuto* *p*

47

fz *dim.*

55

ritenuto *p*

ped * *ped* *

64

1. 2.

* Dźwięk e¹ należy powtórzyć (patrz Komentarz wykonawcy szczegółowy).
 Le m¹₃ doit être répété (voir le Commentaire d'exécution détaillé).

69 *agitato*
sotto voce *cresc.*
3 2 4 3 2 1 2

75 *cresc.* *dim.*

81 *Red*

86 *poco* *a* *poco*
* *Red* * *Red* * *Red* * *Red* *

91 *cresc.*
* *Red* * *Red* * *Red* * *Red* *

96 *Red* * *Red* * *Red* * *Red* * *Red* *

8⁸ *sempre più animato*

101 *sf*

Red * Red * Red * Red * Red *

8⁸

106 *fz fff*

Red * Red * Red * Red

8⁸

112

Red *

8⁸

117

Red * Red * Red * Red * Red *

8⁸

122 *fz p*

Red * Red * Red *

127

fz *fz* *cresc.* *fz*

133

fz *fz* *fz*

138

cresc. *fz* *f*

143

148

fz

* Patz t. 31-32.
Voir mes. 31-32.

153 *cresc.* *fz*

158 *ff* *p* *ritenuto*

165 *fz* *dim.* *ritenuto*

174 *p*

[Red] * [Red] *

185 *agitato* *sotto voce* *cresc.*

191 *cresc.* *dim.*

197 *poco*
Red

202 *a* *poco*
Red * Red * Red * Red *

207 *cresc.*
Red * Red * Red * Red *

212
Red * Red * Red * Red *

217 *ff* *sempre più animato*
Red * Red * Red * Red *

222 *fz* *fff*
Red * Red * Red * Red *

228

8

*

233

Red * *Red* * *Red* * *Red* *

238

Red * *Red* * *Red* * *fz p*

243

fz *fz* *cresc.* *fz*

249

fz *fz* *fz*

254

cresc. *fz*

8

259

264

269

274

281

289

297

ca - lan - do

Re * *Re* * *Re* * *Re* *

Molto più lento ♩=108

305

sotto voce e ben legato

Re * *Re* * *Re* * *Re* * *Re* * *Re* *

311

Re * *Re* * *Re* * *Re* * *Re* * *Re* *

317

ritenuto

poco - - - - - poco

Re * *Re* * *Re* * *Re* * *Re* * *Re* *

323

cresc.

con anima

Re * *Re* * *Re* * *Re* * *Re* * *Re* *

329 *p* *dim.*

5 3 34

Red * *Red* * *Red* * *Red* * *Red* * *Red*

335 *ritenuto* *sempre piano*

1 1

* *Red* *

341

347 *ritenuto*

353 *poco a poco cresc.* *f*

359

365

371

377

383

* Patrz Komentarz wykonawczy szczegółowy.
 Voir le Commentaire d'exécution détaillé.

Tempo I

389 *molto con fuoco*

394 *cresc.* *fz*

400 *fz* *cresc.* *fz*

405 *f*

410 *fz*

415 *cresc.* *fz*

420 *fz* *ff* *ritenuto p*

426 *dim.*

433 *ritenuto* *p* [Red] *

441 [Red] *

449 *agitato* *sotto voce* *cresc.* *cresc.*

455 *cresc.* *dim.*

461 *poco*

466 *a* *poco*

471 *cresc.*

8

476

Red * *Red* * *Red* * *Red* * *Red* *

8

sempre > piu animato

481

ff

Red * *Red* * *Red* * *Red* * *Red* *

8

486

fz *fff*

Red * *Red* * *Red* * *Red*

8

491

8

496

* *Red* * *Red* * *Red* * *Red* *

501

Ped * *Ped* * *Ped* * *Ped* * *fz p*

506

fz *fz* *fz* *cresc.*

511

fz *fz* *fz* *fz*

517

fz *cresc.* *fz* *f*

522

fz *fz* *fz* *fz*

527

fz

cresc.

532

fz

cresc.

537

fz

ff

ritenuito

p

f

544

dim.

552

ritenuito

p

rallentando

Red

Red

* Patz t. 31-32.
Voir mes. 31-32.

a tempo ed accel.

561

f *cresc.*

Red * Red * Red * Red * Red [*]

risoluto e sempre più animato.

569

fz *f* *cresc.*

Red] * Red * Red * Red * Red * Red *

574

cresc.

Red * Red * Red * Red * Red *

579

ff

Red * Red * Red

584

Red * Red

* Dopuszczalny wariant: (patrz Komentarz źródłowy).
Variante admissible: (voir le Commentaire des sources).

589

594

fff

con brio

602

607

fz

cresc.

612

617

fff

* Dopuszczalny wariant: (patrz Komentarz źródłowy).
 Variante admissible: (voir le Commentaire des sources).

Scherzo

A Mademoiselle la Comtesse Adèle de Fürstenstein

op. 31

Presto

2

sotto voce 3

ff

8

9

pp 3

ff

8

17

f2

pp 3

8

27

ff

pp 3

8

35

ff

8

* * * *

44 *fz* *ff* *Red* *

53 *p* *ff* *Red* *

59 *pp* *poco ritenuto* *Red* *

65 *con anima* *Red* *

70 *cresc.* *Red* *

75

3
 *
 *
 *
 *
 *
 3

80

f *dolce*
 4
 *
 *
 *
 3

85

4 3
 *
 *
 *
 *

90

4 2 4 3
 3 2 3 3
 (1)
 *
 *
 *
 *

95

2 4 5 4 3 4 3
 *
 *
 *
 *

100

* *Red* * *Red* * *Red* *

This system contains measures 100-104. The right hand features a melodic line with a 4-measure phrase and a 3-measure phrase. The left hand has a steady eighth-note accompaniment. The key signature has three flats.

105

Red * *Red* * *Red* * *Red* *

cresc.

This system contains measures 105-109. The right hand has a series of chords. The left hand continues with eighth notes. A *cresc.* marking is present in measure 109. The key signature has three flats.

110

Red * *Red* * *Red*³ *

This system contains measures 110-114. The right hand has a melodic line with an 8-measure phrase. The left hand has eighth notes. The key signature has three flats.

115

Red * *Red* * *Red* * *Red* *

ff

This system contains measures 115-120. The right hand has a melodic line with an 8-measure phrase. The left hand has eighth notes. A *ff* marking is present in measure 117. The key signature has three flats.

121

Red * *Red* * *Red* *

This system contains measures 121-125. The right hand has a melodic line with an 8-measure phrase. The left hand has eighth notes. The key signature has three flats.

127

5 5

8

p 3

*

134

8

ff

pp 3

*

142

8

ff

ff 3

*

151

f

pp 3

*

161

pp 3

*

169 *ff*

* Red * Red *

178 *ff*

tr *m.g.* Red *

185 *p* *ff*

Red * *Red*

191 *pp*

* *Red*

197 *con anima*

Red * *Red* * *Red* * *Red* *

202

cresc.

Reo * Reo * Reo * Reo * Reo * Reo *

207

Reo * Reo * Reo * Reo * Reo * Reo *

212

f *dolce*

Reo * Reo * Reo * Reo *

217

Reo * Reo * Reo * Reo *

222

Reo * Reo * Reo (* Reo) *

Musical score for measures 227-231. The system consists of two staves: a treble staff and a bass staff. The key signature has three flats (B-flat, E-flat, A-flat). The bass staff features a continuous eighth-note accompaniment. The treble staff contains chords and melodic fragments. Measure 227 starts with a piano (*p*) dynamic. Measures 228, 230, and 231 are marked with an asterisk and *ped*. Measure 229 has a *mf* dynamic. A fermata is placed over the final chord of measure 231.

Musical score for measures 232-236. The system consists of two staves. The bass staff continues with eighth-note accompaniment. The treble staff features chords and melodic lines. Measure 232 starts with a piano (*p*) dynamic. Measures 233, 235, and 236 are marked with an asterisk and *ped*. Measure 234 has a *mf* dynamic. A fermata is placed over the final chord of measure 236.

Musical score for measures 237-241. The system consists of two staves. The bass staff continues with eighth-note accompaniment. The treble staff features chords and melodic lines. Measure 237 starts with a piano (*p*) dynamic. Measures 238, 240, and 241 are marked with an asterisk and *ped*. Measure 239 has a *mf* dynamic. Measure 241 includes a *cresc.* marking and a fermata over the final chord.

Musical score for measures 242-246. The system consists of two staves. The bass staff continues with eighth-note accompaniment. The treble staff features chords and melodic lines. Measure 242 starts with a piano (*p*) dynamic. Measures 243, 245, and 246 are marked with an asterisk and *ped*. Measure 244 has a *mf* dynamic. Measure 246 includes an 8-measure rest in the treble staff and a fermata over the final chord.

Musical score for measures 247-251. The system consists of two staves. The bass staff continues with eighth-note accompaniment. The treble staff features chords and melodic lines. Measure 247 starts with a piano (*p*) dynamic. Measures 248, 250, and 251 are marked with an asterisk and *ped*. Measure 249 has a *ff* dynamic. Measure 251 includes an 8-measure rest in the treble staff and a fermata over the final chord.

252

8

8

8

20

258

8

20

265

sostenuto

sotto voce

3

1

273

3

p

281

delicatiss.

4 2 4 1

5 2 5 1

8

4 3

289

297

pp *slentando*

304

espress.

Red *

310

legato

316

322

legato

Ped *

328

Ped *

334

leggiero

Ped *

339

Ped *

344

Ped *

349

f

Red * *Red* *

354

cresc. ed animato

ff

Red * *Red* * *Red* * *Red* * *Red* * *Red* *

359

fz

* *Red* * *Red* * *Red* * *Red* *

366

f

sostenuto

374

p

381

delicatiss.

Red

*

Detailed description: This system contains measures 381 through 386. The right hand features a melodic line with a slur over measures 381-384, followed by a sequence of eighth notes in measures 385-386. The left hand provides a harmonic accompaniment with chords and single notes. A 'Red' marking is placed below the bass staff, and an asterisk is at the end of the system.

387

Detailed description: This system contains measures 387 through 393. The right hand has a melodic line with a slur over measures 387-390, followed by a sequence of eighth notes in measures 391-393. The left hand provides a harmonic accompaniment with chords and single notes.

394

4 2 1 5

Detailed description: This system contains measures 394 through 400. The right hand has a melodic line with a slur over measures 394-397, followed by a sequence of eighth notes in measures 398-400. The left hand provides a harmonic accompaniment with chords and single notes. Fingerings 4, 2, 1, and 5 are indicated above the right hand.

401

pp

slentando

Detailed description: This system contains measures 401 through 406. The right hand has a melodic line with a slur over measures 401-404, followed by a sequence of eighth notes in measures 405-406. The left hand provides a harmonic accompaniment with chords and single notes. The dynamic marking *pp* is at the start, and *slentando* is written above the right hand.

407

espress.

Red

*

Detailed description: This system contains measures 407 through 412. The right hand has a melodic line with a slur over measures 407-410, followed by a sequence of eighth notes in measures 411-412. The left hand provides a harmonic accompaniment with chords and single notes. The dynamic marking *espress.* is at the end of the system. A 'Red' marking is placed below the bass staff, and an asterisk is at the end of the system.

412

legato

This system contains measures 412 through 417. The right hand features a melodic line with a triplet of eighth notes in measures 412, 413, 415, and 416, and a half note in measure 414. The left hand provides a steady accompaniment of quarter notes. The key signature is two sharps (F# and C#).

418

This system contains measures 418 through 423. The right hand continues the melodic line with triplet eighth notes in measures 418, 420, and 422, and half notes in measures 419, 421, and 423. The left hand accompaniment remains consistent with quarter notes.

424

legato

Red * *Red* *

This system contains measures 424 through 429. The right hand has triplet eighth notes in measures 424, 426, and 428, and half notes in measures 425, 427, and 429. The left hand accompaniment consists of quarter notes. The key signature is two sharps.

430

poco rit.

Red * *Red* * *Red* *

This system contains measures 430 through 435. The right hand features triplet eighth notes in measures 430, 432, and 434, and half notes in measures 431, 433, and 435. The left hand accompaniment is quarter notes. The key signature is two sharps.

436

leggiero

Red * *Red* *

This system contains measures 436 through 441. The right hand has a rapid, ascending melodic line with eighth notes, marked *leggiero*. The left hand accompaniment consists of quarter notes. The key signature is two sharps.

441

Ped * Ped * Ped (* Ped) *

446

Ped * Ped * Ped *

451

Ped * Ped *

456

cresc. ed animato

ff

Ped * Ped * Ped * *ff* Ped

461

* p.

468 *sempre f*

473

479

484

489

agitato

fz

494

Musical score for measures 494-500. The system consists of two staves: a treble clef staff and a bass clef staff. The key signature has two sharps (F# and C#). The treble staff contains a complex melodic line with many beamed eighth and sixteenth notes, including triplets and slurs. Fingerings are indicated with numbers 1-4. The bass staff provides a harmonic accompaniment with chords and moving lines. Dynamic markings include accents (>) and hairpins.

500

Musical score for measures 500-506. The system consists of two staves: a treble clef staff and a bass clef staff. The key signature has two sharps (F# and C#). The treble staff continues the melodic line with triplets and slurs. The bass staff has some measures with a 2/4 time signature. Dynamic markings include accents (>) and hairpins.

506

Musical score for measures 506-512. The system consists of two staves: a treble clef staff and a bass clef staff. The key signature has two sharps (F# and C#). The treble staff features a melodic line with triplets and slurs. The bass staff has a steady accompaniment. Dynamic markings include accents (>) and hairpins.

512

cresc.

Musical score for measures 512-518. The system consists of two staves: a treble clef staff and a bass clef staff. The key signature has two sharps (F# and C#). The treble staff has a melodic line with triplets and slurs. The bass staff has a steady accompaniment. Dynamic markings include accents (>), hairpins, and a fortissimo (*ff*) marking. A red asterisk and the word "Red" are written below the bass staff in the final measure.

518

Musical score for measures 518-524. The system consists of two staves: a treble clef staff and a bass clef staff. The key signature has two sharps (F# and C#). The treble staff has a melodic line with triplets and slurs. The bass staff has a steady accompaniment. Dynamic markings include accents (>) and hairpins. Red asterisks and the word "Red" are written below the bass staff in the final measure.

524 *ff* *cresc.*

Handwritten musical score for measures 524-530. The system consists of two staves. The upper staff is in treble clef with a key signature of two sharps (F# and C#). The lower staff is in bass clef with the same key signature. Measure 524 starts with a forte (*ff*) dynamic and includes a *ped* (pedal) marking. A *cresc.* (crescendo) marking is placed above the right staff. Fingerings are indicated with numbers 1-5. A dashed line with the number 8 is positioned above the first staff.

530

Handwritten musical score for measures 530-536. The system consists of two staves. The upper staff is in treble clef with a key signature of two sharps. The lower staff is in bass clef with the same key signature. Measure 530 starts with a *ped* marking. A dashed line with the number 8 is positioned above the first staff.

536

Handwritten musical score for measures 536-541. The system consists of two staves. The upper staff is in treble clef with a key signature of two flats (Bb and Eb). The lower staff is in bass clef with the same key signature. Measure 536 starts with a *ped* marking. A dashed line with the number 8 is positioned above the first staff.

541 *sempre con fuoco*

Handwritten musical score for measures 541-546. The system consists of two staves. The upper staff is in treble clef with a key signature of two flats. The lower staff is in bass clef with the same key signature. Measure 541 starts with a *ped* marking. A dashed line with the number 8 is positioned above the first staff.

546

Handwritten musical score for measures 546-552. The system consists of two staves. The upper staff is in treble clef with a key signature of two flats. The lower staff is in bass clef with the same key signature. Measure 546 starts with a *ped* marking. A dashed line with the number 8 is positioned above the first staff.

552

Musical score for measures 552-557. The system consists of two staves, Treble and Bass. The key signature has three flats (B-flat, E-flat, A-flat) and the time signature is 3/4. The music features a complex texture with many beamed eighth and sixteenth notes, often in triplet groupings. Fingerings are indicated with numbers 1-5. Dynamic markings include accents (>) and hairpins (> and <). Measure numbers 552, 553, 554, 555, 556, and 557 are visible.

558

Musical score for measures 558-563. The system consists of two staves, Treble and Bass. The key signature has three flats and the time signature is 3/4. The music continues with complex rhythmic patterns and triplet groupings. Fingerings and dynamic markings are present. Measure numbers 558, 559, 560, 561, 562, and 563 are visible.

564

Musical score for measures 564-569. The system consists of two staves, Treble and Bass. The key signature has three flats and the time signature is 3/4. The music features complex rhythmic patterns and triplet groupings. A *dim.* (diminuendo) marking is present in measure 567. Measure numbers 564, 565, 566, 567, 568, and 569 are visible.

570

Musical score for measures 570-575. The system consists of two staves, Treble and Bass. The key signature has three flats and the time signature is 3/4. The music features complex rhythmic patterns and triplet groupings. A *calando* (ritardando) marking is present in measure 572. Measure numbers 570, 571, 572, 573, 574, and 575 are visible.

576

Musical score for measures 576-581. The system consists of two staves, Treble and Bass. The key signature has three flats and the time signature is 3/4. The music features complex rhythmic patterns and triplet groupings. A *smorzando* (ritardando) marking is present in measure 577. Measure numbers 576, 577, 578, 579, 580, and 581 are visible.

584 *sotto voce* *ff*

592 *pp* *ff*

600 *fz* *pp*

610 *ff* *pp*

618 *ff*

627

tr

tr

tr

m.g.

ff

8

*

636

p

ff

8

ped

*

ped

642

pp

*

con anima

648

ped

*

ped

*

ped

*

ped

*

ped

*

653

cresc.

ped

*

ped

*

ped

*

ped

*

ped

*

ped

*

709

8

8

8

8

Ped *Ped* *Ped* *

716

8

8

Ped *

722

5 3 1

5 3 1

5 3 1

5 3 1

cresc.

Ped *Ped* *Ped* *Ped*

729

5 3

5 3

5 3

3

più mosso

fz

f

Ped *Ped* *Ped* *

736

8

8

8

8

Ped *

8

744

stretto e cresc.

Reo *

8

752

marcato

8

759

più mosso

765

8

772

Reo * Reo * Reo * Reo * Reo *

48

59

67

cresc.

75

83

91

* Dopuszczalny wariant: (możliwość błędnego opuszczenia kasowników).
 Variante admissible: (il est possible que les bécarres aient été omis par erreur).

99 *ff*

107

117 *p* *f*

127 *pp*

137 *f*

* Patrz Komentarz źródłowy.
Voir le Commentaire des sources.

rall.

147 *p*

meno mosso

sosten.

p leggerissimo

155

1 3 1 (4) 1 3 2 1 4 1 3 3

p

163

p

3 3 4 3 3

p

171

p

3 3 4 3 3

p

179

p

3 3 4 3 3 5*

187

[Red] *

pp

Red

194

cresc.

Red *

203

p

f

Red *

211

p

f

Red *

219

p

f

Red *

* W oryginalne brak \flat (skala fortepianu Chopina tylko do C). Por. t. 491.
 Dans l'original le \flat manque (l'étendue du piano chez Chopin n'arrivait qu'à l'ut-). Cf. mes. 491.

8

227 *p* *p₂*

233

pp

8

243

leggiero *fz*

8

249

fz

8

255

fz

* Patrz t. 197.
voir mes. 197.

** *Wariant autentyczny*
variante authentique

261

8 3 5 2 1

267

8 8

fz *dim.*

Red *

272

8 8

Red * *Red* * *Red* * *Red* * *Red*

277

8 1 2 3 4 1

cresc.

282

4 4

*

287

8

p

Red

295

8

p

Red

*

303

8

p

Red

*

311

8

p

Red

*

319

sostenuto

f

*

* Wersja oryginalna:
Version originale:

(skala fortepianu Chopina w tym czasie sięgała tylko do f^4).
(l'étendue du piano chez Chopin n'arrivait qu'au f_4).

327 *dim.*

3 3 5 4 5

Ped *

335 *sotto voce*

2 3 4 1 8 7

Ped *

342

8

Ped *

348 *stretto*

cresc.

Ped *

358 *accel.* **Tempo I**

ff

Ped *

370

379

388

399

407

* Patrz Komentarz Źródłowy.
 Voir le Commentaire des sources.

415

423

431

439

447

meno mosso

sostenuto

p

* Por. I. 95.
Cf. mes. 95.

455

8 4 5 5 5 5 4 3 2 8 4 5 5

p

* Red *

Detailed description: This system contains measures 455 through 462. The right hand features a melodic line with eighth-note patterns and slurs, with fingering numbers 8, 4, 5, 5, 5, 5, 4, 3, 2, 8, 4, 5, 5. The left hand provides a steady accompaniment. A dynamic marking of *p* is present. A double bar line with repeat dots is at the end of measure 462. A red asterisk and the word 'Red' are placed below the staff.

463

4 5 5 5 5 5 4 3 2 8 4 5 5

p

* Red

Detailed description: This system contains measures 463 through 470. The right hand continues the melodic line with slurs and fingering numbers 4, 5, 5, 5, 5, 5, 4, 3, 2, 8, 4, 5, 5. The left hand accompaniment is consistent. A dynamic marking of *p* is present. A double bar line with repeat dots is at the end of measure 470. A red asterisk and the word 'Red' are placed below the staff.

471

4 5 5 5 5 5 4 3 2 8 4 5 5

p

* Red

Detailed description: This system contains measures 471 through 478. The right hand features a melodic line with slurs and fingering numbers 4, 5, 5, 5, 5, 5, 4, 3, 2, 8, 4, 5, 5. The left hand accompaniment is consistent. A dynamic marking of *p* is present. A double bar line with repeat dots is at the end of measure 478. A red asterisk and the word 'Red' are placed below the staff.

479

1 3 2

* Red

Detailed description: This system contains measures 479 through 483. The right hand has a melodic line with slurs and fingering numbers 1, 3, 2. The left hand accompaniment is consistent. A red asterisk and the word 'Red' are placed below the staff.

484

pp

Detailed description: This system contains measures 484 through 491. The right hand has a melodic line with slurs and a dynamic marking of *pp*. The left hand accompaniment is consistent.

più lento

493 *sottovoce*

20

501

20

509

20

517

20

525

pp

20

8va

533

smorz.

cresc.

541

Ped

** Ped*

546

** Ped*

551

Ped

** Ped*

556

Ped

** Ped*

Musical score for measures 561-565. The piece is in D major (two sharps). The right hand plays chords, and the left hand plays a rhythmic pattern of eighth notes. Measure 565 contains a fermata and a repeat sign.

Musical score for measures 566-572. The right hand features a melodic line with triplets and sixteenth notes. The left hand plays a steady eighth-note accompaniment. Dynamics include *ff* and *stretto*. Measure 572 has a first ending bracket.

Musical score for measures 573-577. The tempo is marked **Tempo I con fuoco**. The right hand has a complex melodic line with many slurs and fingering numbers (1-5). The left hand has a rhythmic accompaniment. Dynamics include *cresc.*

Musical score for measures 578-582. The right hand plays a rapid sixteenth-note melody. The left hand has a rhythmic accompaniment. Dynamics include *ff*.

Musical score for measures 583-587. The right hand continues with a rapid sixteenth-note melody. The left hand has a rhythmic accompaniment.

589

594

600

606

cresc.

611

ff

617

Red

622

627

Red

632

stretto*

Red

641

Red

fff

* Propozycja realizacji stretto - patrz Komentarz wykonawcy szczegółowy.
Suggestion pour ce qui est de la réalisation de la stretto - voir le Commentaire d'exécution détaillé.

Scherzo

A Mademoiselle Jeanne * de Caraman

op. 54

4 **Presto**

p *ten.* *Red* *

ten. *Red* *

Red

ten.

ten. *Red* *

* W pierwszym wydaniu francuskim: à Mlle Clotilde de Caraman.
Dans la première édition française: à Mlle Clotilde de Caraman.

49

*f*₂ *

58

*p*₂ * *f*₂ * *leggiero*

67

*p*₂ *

73

*p*₂ * *f*₂ *

83

*p*₂ *

89

5

15

3

1

4

This system contains measures 89 through 97. The right hand features a melodic line with various ornaments and fingerings (1, 2, 3, 4, 5). The left hand provides a harmonic accompaniment with chords and single notes. A star symbol is present below measure 95.

98

12

This system contains measures 98 through 102. The right hand has a continuous eighth-note pattern with some grace notes. The left hand has a more static accompaniment with some chordal movement.

103

(4 3 2)

3

1 4

3 4 3 3

2

This system contains measures 103 through 108. It features more complex rhythmic patterns in the right hand, including triplets and sixteenth notes. The left hand has a steady accompaniment.

109

2 1

2 5

3

This system contains measures 109 through 115. The right hand has a melodic line with some grace notes. The left hand has a harmonic accompaniment with some chordal movement.

116

This system contains measures 116 through 122. The right hand has a melodic line with some grace notes. The left hand has a harmonic accompaniment with some chordal movement.

8-
 (2 1 3 5 2 1 3 4 1 3 4) 5
 1 2 4 1 2 3
 121
fz *Red* *

(2 1 2 3 2 1)
 3 5 1 2 3
 4 3 1 2
 127
fz *Red* *

135
p *fz* *Red* *

146
p *ten.* *fz* *Red* *

157
ten. *fz* *

(leggiero)

213

Musical score for measures 213-215. The right hand features a melodic line with slurs and fingerings (1, 2, 3, 4, 5). The left hand provides harmonic support with chords and single notes. A 'Red' marking is present in the first measure. A double asterisk is in the second measure. A bracketed fingering sequence (2 1 2 3 2) is shown below the bass line in the third measure.

220

Musical score for measures 220-224. The right hand has a more active melodic line with slurs and fingerings (1, 2, 3, 4, 5). The left hand continues with harmonic accompaniment. 'Red' markings are in measures 221, 223, and 224. Double asterisks are in measures 222 and 224.

225

Musical score for measures 225-229. The right hand features a complex melodic passage with slurs and fingerings (1, 2, 3, 4, 5). The left hand has a steady accompaniment. 'Red' markings are in measures 225 and 229. Double asterisks are in measures 227 and 229.

230

Musical score for measures 230-235. The right hand has a melodic line with slurs and fingerings (1, 2, 3, 4, 5). The left hand provides accompaniment. A double asterisk is in measure 230. A 'Red' marking is in measure 235.

236

Musical score for measures 236-240. The right hand features a melodic line with slurs and fingerings (1, 2, 3, 4, 5). The left hand has accompaniment. 'Red' markings are in measures 237 and 239. Double asterisks are in measures 238 and 240.

268

(4)
3

decresc.

Red * Red * 5 2 Red *

273

4 5 3 5

3 3 2 1 2 1 2 1

ten.

3 4 *fz.* Red

283

ten.

3 3 5 3

(1 2) Red *

293

Red *

303

3 2

2 1-1

f

ten.

Red * 3

313

fz *Red* * *ten.* *Red*

323

* *Red*

333

* *fz* *Red* * *leggero*

8

341

8 *fz.* *Red* *

347

8

353 *cresc.* *ed accel.*

360

367

374 *ff* *stretto*

384 *fp* *ritenuto*

Più lento

393 *p*

3 3 1 3 1 2 3 1 2 3

*T *T *T *T *T

402

410

419 *pp*

4 4 3 2

1 3 2 * 2 *T *T *T

426 *sostenuto* *p*

3 2 1 2 1

*T *T *T *T *T

435

Red * Red * Red * Red * Red * Red

444

* Red * Red * Red * Red * Red *

453

Red * Red * Red * Red * Red * Red

462

pp

sostenuto

* Red * Red * Red * Red (Red) *

470

Red) * Red * Red * Red *

479

Ped * Ped * Ped * Ped¹⁵ * Ped *

487

Ped * Ped * Ped * Ped *

495

Ped * Ped * Ped *

dim.

504

Ped * Ped * Ped *

513

Ped * Ped * Ped * Ped * Ped *

* Frazowanie pierwszego wydania francuskiego:
Le phrasé de la première édition française:

i pierwszego wydania angielskiego:
et de la première édition anglaise:

522

* Ped * Ped * Ped * Ped * Ped * Ped

530

* Ped * Ped * Ped * Ped *

539

* Ped * Ped * Ped

547

smorz.

poco a poco cresc.

* Ped * Ped * Ped

556

* Ped * Ped * Ped * Ped *

* Patrz Komentarz wykonawczy szczegółowy.
 Voir le Commentaire d'exécution détaillé.

565

Red * Red * Red * Red * Red

574

ff *p* *cresc.*

* Red * Red * Red * Red

581

ed *accel.* *decresc.*

* Red * Red

586

ed *accel.*

* Red

591

cresc.

* Red

* Patrz Komentarz Źródłowy.
 Voir le Commentaire des sources.

596

* Ped * Ped * Ped * Ped *

Tempo I

601

f in tempo

5 Ped Ped Ped Ped Ped

606

fz

Ped * Ped * Ped * Ped *

613

Ped * Ped *

622

Ped *

633 *sempre f*

Red

638 *fz*

Red

645

Red

654

Red

665 *fz*

Red

671

675

* Red

*

This system contains five measures of music. The treble clef staff features a melodic line with a slur over measures 671-672 and a fermata over measure 673. The bass clef staff provides harmonic support with chords and single notes. A double bar line is present at the end of measure 675. A red asterisk is located below the bass staff in measure 672, and another red asterisk is below the treble staff in measure 674.

680

684

Red

This system contains five measures of music. The treble clef staff has a melodic line with a slur over measures 680-681 and a fermata over measure 682. A measure rest for 8 measures is indicated above measure 683. The bass clef staff has a measure rest for 8 measures above measure 683. A red asterisk is located below the bass staff in measure 684.

686

690

* Red

*

This system contains five measures of music. The treble clef staff has a melodic line with a slur over measures 686-687 and a fermata over measure 688. The bass clef staff has a measure rest for 8 measures above measure 688. A red asterisk is located below the bass staff in measure 690.

693

697

This system contains five measures of music. The treble clef staff has a melodic line with a slur over measures 693-694 and a fermata over measure 695. The bass clef staff has a measure rest for 8 measures above measure 695.

700

704

This system contains five measures of music. The treble clef staff has a melodic line with a slur over measures 700-701 and a fermata over measure 702. The bass clef staff has a measure rest for 8 measures above measure 702.

705

713

719

725

732

741

p

Red

751

p

ten.

Red

760

ten.

Red

768

p

Red

777

p

cresc.

Red

* Patrz Komentarz wykonawczy szczegółowy do t. 194.
 Voir le Commentaire d'exécution détaillé, mes. 194.

787

ten.

fz

796

cresc.

ff

Red

805

Red

813

fz p

(leggiero)

Red

820

Red

825

8

Reo * Reo

This system contains measures 825 through 829. The right hand features a melodic line with a dashed box and the number '8' above it, indicating an eighth-note pattern. The left hand provides harmonic support with chords and single notes. A fermata is placed over the final measure (829).

830

* > Reo

This system contains measures 830 through 835. The right hand continues the melodic line with various articulations. The left hand has a more active bass line. A fermata is placed over the final measure (835).

836

8

* Reo * Reo *

This system contains measures 836 through 840. It features a complex rhythmic pattern in the right hand, with a dashed box and the number '8' above it. The left hand has a steady accompaniment. Fermatas are placed over measures 837, 839, and 840.

841

8

Reo * Reo

This system contains measures 841 through 845. The right hand has a melodic line with a dashed box and the number '8' above it. The left hand has a simple accompaniment. Fermatas are placed over measures 842 and 845.

846

* Reo *

This system contains measures 846 through 850. The right hand has a melodic line with a dashed box and the number '8' above it. The left hand has a simple accompaniment. Fermatas are placed over measures 847 and 850.

851

Red * Red * (*)

857

Red * Red * [Red]

863

*] Red * Red * Red * Red *

869

Red * Red *

874

Red *

879

Ped * Ped * Ped *

884

Ped * Ped * Ped * Ped * Ped * Ped

890

* Ped *

895

Ped * Ped * Ped *

900

Ped * Ped *

905 *decresc.*

Red * Red * Red

910 *p*

* Red * Red * Red *

917 *dim. e rall.*

2 5

923 *a tempo* *pp* *cresc.*

Red * Red *

929 *più presto*

Red * Red * Red * Red *

934

Red * Red * Red * Red * Red *

939

Red * Red * Red * Red * Red * Red

946

* Red *

953

Red * Red *

961

Red * Red * Red *

Fryderyk Chopin

Scherza

Komentarz wykonawczy szczegółowy

Uwagi dotyczące tekstu nutowego

Warianty opatrzone określeniem *ossia* zostały w ten sposób oznaczone przez samego Chopina lub jego ręką wpisane do egzemplarzy uczniów; warianty bez tego określenia wynikają z rozbieżności tekstu w przekazach autentycznych lub z niemożności jednoznacznego odczytania tekstu.

Drobne, autentyczne odmiany (pojedyncze nuty, znaki ozdobne, luki, akcenty itp.), które uważa się za warianty, ujęte są w nawiasy okrągłe (). Dodatki redakcyjne ujmowane są w nawiasy graniaste []. Oryginalne palcowanie Chopina oznaczone jest nieco większymi cyframi o kroju pionowym 1 2 3 4 5, w odróżnieniu od palcowania redakcyjnego, wypisanego mniejszymi cyframi pochylonymi 1 2 3 4 5. Ujęcie cyfr palców autentycznych w nawiasy oznacza, że nie występują one w źródłach podstawowych, a zostały dodane przez Chopina w egzemplarzach uczniów.

Generalne problemy interpretacji dzieł Chopina zawarte będą w osobnym tomie pt. *Wstęp do Wydania Narodowego*, w części zatytułowanej *Zagadnienia wykonawcze*.

Skróty: pr. r. – prawa ręka, l. r. – lewa ręka, t. – takt, takty.

Scherzo h op. 20

- s. 10 t. 31-32 i anal. L. r. W tego rodzaju kontekście, gdzie czterokrotnie (od końca t. 29 do początku t. 31) dwudźwięki ze słabej części taktu prowadzą do zaakcentowanych dwudźwięków na mocnej części taktu, luk między dźwiękami e¹ należy traktować jako luk motywiczny, a nie ligaturowy, i dlatego dźwięk e¹ należy powtórzyć.

t. 37-38, 41-42 i anal. Pr. r. Dla małych rąk można jeszcze zastosować następujące palcowanie:

Należy jednak zwrócić uwagę na nieakcentowanie dźwięku *dis*² 1. palcem.

t. 44, 56 i anal. *ritenuto* ma w tych miejscach charakter lokalnego „rubato” w ramach poszczególnych taktów, a nie ogólnego zwolnienia tempa.

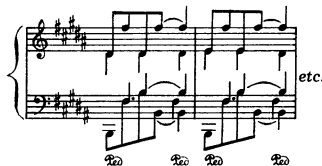
t. 56-57 i anal. W celu spokojnego wykonania oktaw *legato* w basie, można zastosować następujące palcowanie:

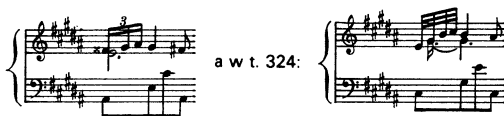
t. 57-68, 289-304, 553-568 i anal. Aby uniknąć zaburzeń metrycznych w rozpoczynającej się od tego taktu (i analogicznych) frazy, należy ściśle przestrzegać myślenia czterotaktami, rozpoczynającymi się od t. 57 (i analogicznych).

t. 65 Pięciokrotne, wypisane w dalszym ciągu *Scherza* powtórzenie kończącej się tutaj części, czyni zbędnym wejście w 1. volcie t. 65 i powtórzenie tej części. (Nie uwzględnianie tej repetycji stało się już w naszych czasach tradycją).

- s. 18 t. 305 i nast. Określenie *ben legato* odnosi się zapewne do tzw. „legata harmonicznego” (termin wprowadzony przez redaktora zeszytu — por. *Komentarz wykonawczy szczegółowy do Improptu As-dur* op. 29) i w miarę możliwości rozpiętości ręki winno być realizowane w następujący sposób (podaję je wraz z bardziej współczesną nam pedalizacją):

t. 322, 323, 324, 325 i anal. Pr. r. Według wskazówek Chopina pozostawionych w egzemplarzach lekcyjnych innych kompozycji, tego rodzaju ozdobniki należy rozpoczynać równocześnie z uderzeniem l. r., a więc np. w t. 322:

- s. 19 t. 329 i 361 Pr. r. Przednutkę *dis*² można tutaj wykonać w sposób antycypowany, aby nie odbierał akcentu ćwierćnuty *dis*² z poprzednich taktów.

t. 330, 332, 362, 364 Akcenty odwrócone długie lub krótkie, nad (pod) pojedynczymi uderzeniami, stosowane (choć rzadko) i w innych kompozycjach Chopina, zdają się mieć znaczenie akcentów prowadzących do ważnych wyrazowo akordów (niekoniecznie akcentowanych) i mogą stanowić analogię do instrumentów lub zespołów instrumentów mogących crescendo na pojedynczych dźwiękach.

- s. 20 t. 383-384 Oryginalna pedalizacja ma z pewnością za zadanie przetrzymanie przez te dwa takty nuty basowej *Cis*. Jednakże na naszym współczesnym fortepianie przy jej zastosowaniu następuje przykre współbrzmienie *fis-eis*. Z tego powodu można zalecić zmianę pedału na trzeciej ćwierćnucie t. 383, co da jednak przerwanie brzmienia nuty basowej. Pianistom, umiejącym stosować „nieme” naciśnięcie klawiszów, można polecić następujący — pozornie tylko skomplikowany — chwyt, pozwalający zarówno na zatrzymanie nuty basowej, jak i na uniknięcie dysonansu:

Scherzo b op. 31

s. 30 t. 73 i anal. Pr. r. Przednutkę należy uderzyć równocześnie z pierwszą nutą l. r.

s. 32-33 t. 126-128 Pr. r. Niewygodny (szczególnie dla mniejszych rąk) pasaż ma kilka propozycji ułatwień:

I. Friedman:

A. Cortot:

J. Ekier:

s. 34 t. 179, 630 Początek trylu:

s. 37 t. 281 i 383 L. r. Akord arpeggiowany można wykonać w ten sposób, że pierwsza jego nuta (*cis*) spotyka się z pierwszą, główną nutą pr. r. (*cis*²), z równoczesnym uchwyceniem obu tych nut pedałem. Jednakże w tym kontekście lepiej brzmi arpeggio antycypowane, w którym ostatnia nuta arpeggiowanego akordu (*eis*¹) wypada równocześnie z *cis*² w pr. r. Aby uniknąć komplikacji z pedałem lub przerwania legato pomiędzy *h*¹ z poprzedniego taktu a *cis*², można wykonać to miejsce następująco:

To samo odnosi się do t. 306 i 408.

s. 47 t. 553-568 Ze względu na duże tempo oraz brzmienie współczesnego nam fortepianu, redaktor dopuszcza możliwość wykonania akordów pr. r. bez arpeggia, co stanowi znaczne ułatwienie oraz daje bardziej zdecydowany efekt dźwiękowy.

s. 53 t. 744-755 Na współczesnym nam fortepianie bardzo dobrze brzmi dłuższe, niż jest wskazane przez Chopina, przetrzymanie pedału, a mianowicie od t. 744 aż do 754 włącznie. Wymaga to dźwięcznego uderzenia dźwięków As-As-as w t. 744 tak, aby brzmiały one aż do t. 754.

Scherzo cis op. 39

s. 54 t. 6-7 i 14-15 L. r.' Szerokie akordy w wypadku mniejszej ręki można wykonać arpeggio (podobno tak je realizował sam Chopin). Jednakże można je też uprościć w następujący sposób:

Przy zastosowaniu oryginalnego pedału i ostrej artykulacji akordów w obu rękach, różnica tego rodzaju wykonania w stosunku do wersji oryginalnej jest w praktyce niezauważalna.

t. 37-38, 54, 62, 75 i nast. oraz anal. Pr. r. Łuki legato odnoszą się na pewno do głosu górnego. Nie jest jednak pewne czy dotyczą one również głosów środkowych, prowadzonych w ćwierćnutach. Ze względu na materiał tematyczny zawarty w tych głosach, a stanowiący imitację tematu głównego w oktawach (który wykonujemy non legato lub staccato), głosy środkowe prowadzone w ćwierćnutach w t. 37-38, 62, 75 i nast. (oraz anal.) można grać staccato, co wzmaga efekt polifonicznej struktury tych miejsc. Jedynie głos środkowy t. 54 (i 396) stanowiący imitację melodycznego fragmentu poprzedniego taktu, należy wykonać legato.

t. 47, 129, 373 i 389 Podane dla tych taktów autentyczne warianty rytmiczne (por. *Komentarz źródłowy* do t. 31 i anal.), należy traktować łącznie, tzn., że gramy wszystkie te miejsca albo według tekstu głównego, albo wprowadzamy we wszystkich czterech miejscach odpowiednie warianty.

s. 57 t. 159 i nast. L. r. Dla mniejszych rąk niektóre figuracje wykonywane naturalnym palcowaniem mogą stanowić pewną trudność. W takich wypadkach można zastosować następujące palcowanie (dla przykładu podaję go dla t. 315-319):

s. 58 t. 219 L. r. Pierwszy akord we wszystkich źródłach oparty jest wężykiem *arpeggio*. Ponieważ jednak w żadnym z analogicznych miejsc nie ma arpeggia, oznaczenie to w t. 219 można uważać za arpeggio techniczne, a nie wyrazowe. (Chopin często arpedżuje tę najszerszą na klawiaturze decymę *Ges-b*, względnie *Fis-ais*). Dlatego też w wypadku dużej ręki akord ten można uderzyć razem.

s. 63 t. 374 Akcenty odnoszą się do dźwięków *A-a*¹.

s. 69 t. 598 L. r. Początek trylu:

(*Fis*s razem z akordem pr. r.).

- s. 70 t. 629-633 Niewygodny dla mniejszych rąk pasaż można też podzielić na dwie ręce:

lub

t. 637-643 Wydaje się, że określenie *stretto* powinno obejmować tylko t. 637-642 tak, aby t. 643 (i nast.) był wykonywany w *tempo primo*. Innymi słowy *stretto* należałoby rozwiązać w ten sposób, aby stopniowo przyspieszane oktawy w półnutach w t. 642 były zbliżone trwaniem do oktaw w ćwierćnutach z t. 643, granych już w *tempo primo*.

t. 645 — do końca. Gwiazdka zdjęcia pedału w t. 645 znajduje się w pierwszym wydaniu francuskim. Natomiast w kopii (autograf zaginął) brak w tym miejscu w ogóle oznaczeń pedalizacji. Powyższe zdjęcie pedału wydaje się omyłkowo postawione, dlatego ujmuję je w nawias okrągły, proponując w nawiasie graniastym zdjęcie pedału dopiero po ostatnim akordzie. (Por. zakończenie *Scherza b-moll* op. 31 i *E-dur* op. 54).

Scherzo E op. 54

- s. 72 t. 56-57, 328-329 i 656-657 Łatwiejszy chwyt akordów:

- s. 73 t. 89 i 689 Ze względu na wymagane przez Chopina uderzenie pierwszej nuty przednutek w pr. r. *ais* równocześnie z *Fis* w l. r. (por. *Komentarz źródłowy*), najlepiej zastosować następującą realizację:

Przy użyciu oryginalnego pedału możliwe to jest nawet dla mniejszych rąk, nie obejmujących decymy *Fis-ais*.

t. 117 i 717 L. r. Z pisowni obu tych taktów zdaje się wynikać, iż Chopinowi chodziło raczej o powtórzenie *fis*, połączonego łukiem z tymże *fis* z poprzedniego taktu. Dla mniejszych rąk jest to jedyne rozwiązanie.

- s. 75 t. 165-168, 285-288 i 765-768 L. r. Propozycje palcowania podane bez nawiasów odnoszą się do podziału rąk, wynikającego z oryginalnej pisowni autografu. Palcowanie w nawiasie może być zastosowane po przejściu górnego dźwięku l. r. przez pr. r. (co można uczynić albo od razu na początku czterotaktu lub w sposób „niemy” tuż przed ruchem melodycznym w l. r.).

t. 194 i 762 Pr. r. Wydaje się dopuszczalne nie uwzględnianie znajdujących się w autografie arpeggiów w pr.r., w analogii do taktów 93, 162, 693 i 794, gdzie tenże autograf ma arpeggia tylko dla l. r. We wszystkich tych miejscach pierwsze wydanie francuskie nie posiada w ogóle arpeggio.

- s. 78 t. 308 Pr. r. Przednutkę *dis*¹ najlepiej zrealizować w sposób antycypowany, a więc na zakończenie poprzedniego taktu tak, aby oktawy pr. r. i głos tenorowy l. r. były zagrane równocześnie.
- s. 80 t. 357-360 Ostatnie oktawy dwutaktowych motywów (t. 358 i 360) można przejść do prawej ręki.

t. 365-368 Dwie ostatnie oktawy dwutaktowych motywów (ostatnia w t. 365 i pierwsza w t. 366 i analogicznie dalej) można przejść do prawej ręki.

t. 375-376 Oktawy w t. 375 można podzielić pomiędzy obie ręce, a oktawę w pierwszej ćwierćnucie t. 376 można wziąć prawą ręką.

- s. 81 t. 400, 429, 440, 469, 520, 544 i 552 Zalecenie Chopina rozpoczynania pierwszej z grupy nut ozdobnych równocześnie z pierwszą nutą basu, zaznaczone w t. 400 (por. *Komentarz źródłowy*), odnosi się do dalszych analogicznych miejsc (w t. 440 i 520 też razem z dolnym głosem pr. r. *a*¹).

t. 419-422 Dla wykorzystania pełni bogactwa harmonicznego zawartego w tym czterotakcie, a równocześnie uniknięcia dysonansujących na naszym fortepianie współbrzmień półtonu *fisis*¹-*gis*¹ w t. 422, wskazane jest zastosowanie następującego „legato harmonicznego”, podziału rąk i pedalizacji:

(jest to zresztą realizacja, którą Chopin wskazał częściowo w t. 460-461).

t. 425 Właściwszą jest realizacja tego taktu według wskazań Chopina dla t. 461 (zatrzymanie *Gis* i użycie pedału na drugą część taktu).

- s. 82 t. 449 i 529 Pr. r. Przednutka *h* nie ma być uderzona razem z *Fis* w l. r. W wypadku większej rozpiętości rąk można zastosować następującą realizację.

która pozwoli uniknąć współbrzmienia *h*, *a* na pedale, bez przerwania podstawy basowej *Fis*.

- t. 459 Por. propozycję realizacji analogicznego t. 419.
- t. 477 i 493 Pr. r. Przednutki należy uderzyć równocześnie z pierwszymi dźwiękami basu.
- t. 478 i 494 Pr. r. Przednutkę można wykonać zarówno na mocnej części taktu, jak i w sposób antycypowany (na zakończenie poprzedniego taktu). Najistotniejszą rzeczą jest tutaj konsekwentne przeprowadzenie linii dolnego głosu.
- s. 83 t. 480 i 496 Pr. r. Wykonanie z dolną nutą arpeggio na pierwszej nutę basu.
- s. 84-85 t. 559-573 Pr. r. Należy podkreślić imitacje w dolnym głosie — por. przykład nutowy do t. 567-568 w *Komentarzu źródłowym*.
- s. 96 t. 949 L. r. Podana w wariantach wersja pierwszego wydania francuskiego, dająca oktawy w równych ćwierćnutach, jest godna polecenia, ze względu na wyraźniejsze zaznaczenie rozpoczynającego się od tego taktu nowego czterotaktu.
- t. 964 Wzięcie pedału (trwającego do końca utworu) nie powinno nastąpić wcześniej, jak na ostatnią oktawę gamki.

Jan Ekier